

Barbara Surma

Akademia Ignatianum w Krakowie, Wydział Pedagogiki, Instytut Nauk o Wychowaniu

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej
Konferencji Naukowej
„Między ekskluzją a inkluzją
w edukacji religijnej”

Report of National Scientific Conference
„Between Exclusion and Inclusion
in the Religious Education”

3 grudnia w 2015 roku na Uniwersytecie Wrocławskim odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Między ekskluzją a inkluzją w edukacji religijnej”. Ideą organizatorów – Instytutu Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Oddziału Wrocławskiego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego – było podjęcie interdyscyplinarnego dyskursu wypływającego z namysłu nad specyfiką i zakresem zmian dokonujących się w obszarze religii i religijności współczesnych społeczeństw zachodnich wynikających z paradygmatu sekularyzacji. Przewodniczącym konferencji był dr hab. Wiktor Żłobicki, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego.

Konferencja składała się z dwóch paneli eksperckich oraz z obrad w pięciu sekcjach. Pierwszy panel dotyczył „Filozoficznego, teologicznego i pedagogicznego kontekstu edukacji religijnej”, podczas którego ks. prof. dr hab. Piotr Moskala (KUL) w referacie pt. „Filozofia religii a filozofia edukacji religijnej (wybrane aspekty)” przedstawił filozoficzną interpretację religii, ukazując jej korelację z życiem osobowym, społecznym i kulturą. Zagadnienie to stało się podstawą do oceny zjawiska sekularyzacji i desekularyzacji oraz postulatu neutralności światopoglądowej państwa jako kontekstu dla edukacji religijnej w placówkach oświatowych. Kolejny prelegent, dr hab. Wojciech Szczerba, prof. EWST z Wrocławia, wygłosił referat zatytułowany „Koncepcja uniwersalnego zakresu zbawienia (inkluzywizm eschatologiczny) a educa-

cja religijna”, w którym zastanawiał się, w jakim zakresie koncepcja *apokatastasis* może służyć współczesnej edukacji religijnej. Dr hab. Kalina Wojciechowska, prof. ChAT z Warszawy, dokonała analizy nauczania Jezusa, ukazując strategię edukacyjną Jezusa na podstawie Ewangelii św. Marka. W referacie „Nauki dla wybranych. Charakterystyka ekskluzywnego nauczania Jezusa według ewangelisty Marka” wyróżniła passusy, które wskazują, że nauczanie Jezusa, uważane za uniwersalne, miało również charakter spersonalizowany i kontekstualny, adresowany do wybranych słuchaczy. Kolejne wystąpienie Łukasza Skurczyńskiego (Artes Liberales UW) z Warszawy pt. „Teologia postępową jako teologia inkluzyjna oraz jej praktyczne zastosowanie na przykładzie działalności *Center for progressive Christianity*” dotyczyło przedstawienia genealogii tejże koncepcji oraz działalności organizacji promujących teologię postępową. Ostatni referat w tym panelu wygłosiła dr Barbara Surma z Akademii Ignatianum w Krakowie na temat „Konstruowanie narracyjnej tożsamości religijnej dziecka w koncepcji Sofii Cavalletti”. Celem wystąpienia było zapoznanie uczestników konferencji z założeniami filozoficznymi, psychologicznymi i pedagogicznymi narracyjnej koncepcji edukacji religijnej, które można promować w pracy z dziećmi w przedszkolu i szkole. Podmiotowe podejście do jednostki wymaga zmiany w wychowaniu religijnym dziecka. Jedną z propozycji nowych rozwiązań może być koncepcja edukacji religijnej opracowana przez Sofię Cavalletti.

W drugim panelu „Między ekskluzją a inkluzją w edukacji religijnej – wyzwania współczesności” jako pierwszy głos zabrał ks. prof. dr hab. Stanisław Rabiej z Uniwersytetu Opolskiego. W referacie „Drogi porzucania «kultury wykluczenia» w pedagogii Kościoła. Casus Papieża Franciszka” zwrócił uwagę na zmianę sposobu nauczania, które nastawione jest na człowieka, a nie na jego odrzucenie. Ks. dr hab. Jan Klinkowski, prof. PWT z Wrocławia, poruszył bardzo aktualny dla całej Europy problem migracji ludzi z Afryki, Bliskiego i Środkowego Wschodu w referacie zatytułowanym „Wyzwania kulturowo-religijne w Europie wobec wielkiej współczesnej migracji ludzi”. Wskazał, że nieznanostwo zasad religijnych ludności, która kieruje się odmiennymi tradycjami, może doprowadzić do pragnienia narzucenia wzorców i modeli kultury europejskiej, co jego zdaniem może wywołać sytuacje konfliktowe. Rozwiązaniem mogłoby być poznanie wzorców i modeli życia imigrantów i na tej płaszczyźnie szukanie możliwości współistnienia odmiennych kultur i religii. Aleksandra Wilczura (doktorantka UJ w Krakowie) przedstawiła wyniki swoich badań, które przeprowadziła w kilku akademickich ośrodkach judaistycznych, arabistycznych i islamskich. W wystąpieniu „Od edukacji do konwersji. Konwersje na judaizm i islam w wybranych środowiskach akademickich w Polsce po 2000 roku” opisała dynamikę procesu konwersji oraz wywołujące ją czynniki. Wyjaśniła również, jak wygląda formalna i nieformalna edukacja religijna przyszłych konwertytów na islam i judaizm. W kolejnym wystąpieniu „Dawah – obowiązek religijny czy narzędzie w rękach fundamentalistów? Misyjne

radykalne ugrupowania muzułmańskie” dr Katarzyna Jędrzejczyk-Kuliniak (WSWL) z Wrocławia wyjaśniła zasady obowiązku szerzenia wiary i jej umacniania wraz z propagowaniem islamu przez fundamentalistyczne ugrupowania misyjne funkcjonujące w Europie. Wskazała, że działalność tych ugrupowań wraz z napływem imigrantów stanowić będzie wyzwanie nie tylko dla służb bezpieczeństwa państw europejskich, ale również dla Europejczyków, którzy zostaną zmuszeni do konfrontacji z misyjnością islamu w wersji radykalnej.

Zagadnienie „Między ekskluzją a inkluzją w edukacji religijnej” w dalszej części konferencji zostało podzielone na obrady w pięciu sekcjach:

- Edukacja religijna w ujęciu historycznym i kulturowym,
- Psychospołeczne uwarunkowania edukacji religijnej,
- Edukacyjne konteksty edukacji religijnej,
- Filozoficzne i etyczne konteksty edukacji religijnej,
- Pedagogiczny wymiar edukacji religijnej.

Prelegenci mieli okazję przedstawić wyniki badań własnych dotyczących różnych wymiarów edukacji religijnej we współczesnej szkole, w pracy z osobami o obniżonym poziomie intelektualnym, kształtowania tożsamości otwartej czy też sensu zastąpienia jej nauczaniem etyki. W dobie ponowoczesności, globalizacji, problemów migracyjnych na nowo należy zastanowić się, dokąd zmierza współczesny człowiek, jaka jest jego tożsamość i jaka jest jego historia, język i kultura?

ADRES DO KORESPONDENCJI

ADDRESS FOR CORRESPONDENCE

dr Barbara Surma
Akademia Ignatianum w Krakowie, Wydział Pedagogiczny, Instytut Nauk o Wychowaniu
e-mail: barbara.surma@ignatianum.edu.pl

NAUCZANIE DZIECI JĘZYKÓW OBCYCH

•
TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO CHILDREN